

Monumentnummer*: 509924

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 21 april 2000
Kadaster deel/nr 82937/77

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Hoogmade Kaag en Braassem Zuid-Holland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Hoogmade

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Woubrugge D 596

*Omschrijving***

Inleiding

De BOERDERIJ 'Hoogstede' is in 1887 als langhuistype gebouwd met daarbij door een tussenlid verbonden, bijbehorend, ZOMERHUIS, beide in een aan het Eclecticisme verwante stijl met elementen van de Neo-Renaissance en Chaletstijl. De overige bijgebouwen, waaronder op het achtererf een rietgedekte hooiberg (vierroeder), karnhuis en schuur, zijn voor de bescherming van ondergeschikt belang. Blijkens een stichtingssteen rechts van de entree is de eerste steen gelegd door W. v.d. Lans en C. v.d. Salm. De architectuur kenmerkt zich enerzijds door de toepassing van kleurig siermetselwerk en anderzijds door de met snijwerk uitgevoerde windveren. Karakteristiek voor de bouwperiode is ook de toepassing van zogenaamde 'engelenramen', die vooral in de streek van de Oude Rijn en Hollandsche IJsselis toegepast. In het achterhuis, tussen woon- en stalgedeelte is een deel van de werkkeuken bewaard gebleven.

De boerderij ligt in de Hoogmadesche Polder, langs een met voornamelijk 19de-eeuwse boerderijen bebouwde uitvalsweg ten westen van de dorpskern van Hoogmade. Op een vrijwel rechthoekige kavel (onderdeel van Middeleeuwse strokenverkaveling) ligt de boerderij met het ten oosten ervan gelegen zomerhuis met hun voorgevel naar de weg gericht. Het zomerhuis is daarbij teruggerooid ten opzichte van het woongedeelte van de boerderij. Rondom de boerderij en het zomerhuis is het erf bestraat. Voor de voorgevel van het woongedeelte staan twee leilinden. Verder bestaat de erfinrichting aan voor- en achterzijde uit een gazon en staan verspreid op

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

het erf diverse loofbomen en heesters. Het erf wordt aan de zuidzijde begrensd door een sloot, evenwijdig aan de openbare weg. De hoofdtoegang tot het erf bestaat uit een (van een duikervoorziene) dam met een smeedijzeren toegangshek, die buiten de bescherming valt. Aan de oost- en westzijde bevinden zich eveneens smalle slootjes. Aan de noordzijde gaat het erf over in weiland.

Omschrijving

Boerderij met zomerhuis van het langhuistype, elk op een rechthoekig grondplan en met elkaar verbonden door een tussenlid. Ze bestaan elk uit één bouwlaag en een zolderverdieping, dat aan de achtezijde is afgewolfd. De boerderij is gedekt met riet en heeft gesmoorde nokvorsten; het zomerhuis gesmoorde platte Friese pannen. Het rechter dakschild van het woongedeelte heeft een klein dakvenster onder een opgelicht dakschild. De nokrichtingen van beide bouwlichamen lopen evenwijdig aan elkaar en staan haaks op de weg. Het zomerhuis ligt iets terug ten opzichte van het woongedeelte van de boerderij.

De gevels zijn opgetrokken in grauwe baksteen in kruisverband met aan de onderzijde getoogde strekken en segmentbogen boven de deuren en vensters. In de beide voorgevels zijn diverse sierende elementen van gele steen, zoals de sierbanden en de aanzet- en sluitstenen van de strekken. De plint van het woongedeelte bestaat uit grijs pleisterwerk. De vensters van de beide woongedeeltes bevatten merendeels zesruitsschuiframen. De lichtgetoogde stalvensters zijn, evenals de keldervensters voorzien van diefijzers en zijn afgehangen met in rood-groen zandlopermotief beschilderde luiken.

De symmetrisch ingedeelde voorgevel van het gedeeltelijk onderkelderde woongedeelte (zuid) van de boerderij is een puntgevel met hoeklisenen en een middenrisaliet, rijk versierd met sierbanden, deels uitgevoerd met geblokt motief. De entree deur in het midden is een paneel deur met tweeruits bovenlicht met rechts daarvan een stichtingsteen. Aan weerszijden hiervan bevindt zich een zesruitsschuifraam, waarbij zich onder het rechter een tweeruits keldervenster met diefijzers bevindt. Op de verdieping in het midden bevindt zich een engelenraam onder een keperboog. De zij- en bovenlichten zijn voorzien van diagonaalgeplaatste roedenverdeling. Aan weerszijden ervan is de gevel verlevendigd met driehoekig siermetselwerk. De houten windveren zijn uitgevoerd met een geschulpt motief en ter plaatse van de onderste makelaars versierd met een opengewerkt motief. In de topmakelaar staan het Latijnse kruis, het anker en het hart (symbolen voor geloof, hoop en liefde). De linker zijgevel (west) heeft van rechts naar links drie schuiframen, één houten deur met tweeruits bovenlicht naar de werkkeuken en vier stalvensters. De rechter zijgevel (oost) heeft van links naar rechts: twee keldervensters, één hoog in de gevel geplaatst (schuifraam), een klein tussenlid en drie stalvensters. In het kleine tussenlid bevindt zich aan weerszijden een deur met keperboogvormig bovenlicht. In de symmetrisch ingedeelde achtergevel (noord) wordt een centrale dubbele stal deur geflankeerd door twee enkele deuren (vm. mestluiken). Op de verdieping is in het midden een zolderluik geplaatst, voorzien van een keperboogvormig bovenlicht met diagonaal geplaatste roeden.

Het zomerhuis heeft een iets korter en smaller rechthoekig grondvlak dan de boerderij, maar de rooilijn van de achtergevels sluiten wel op elkaar aan. De symmetrisch ingedeelde voorgevel is dan ook iets kleiner dan de voorgevel van het woongedeelte, maar heeft verder een vergelijkbare gevelindeling en detaillering, met dien verstande dat zich ter plaatse van de centrale entree deur een schuifraam bevindt. De linker langsgevel (west) heeft een segmentbogig stalvenster en een deur.

Tegen de rechter zijgevel (oost), waarin zich enkele rechthoekige stalvensters bevinden, is aan de voorzijde (zuid) een spoele onder een lessenaarshok uitgebouwd, welke reikt tot de sloot. De beide kopgevels hebben een houten deur; de langsgevel een segmentbogig stal deur. De symmetrisch ingedeelde achtergevel (noord) heeft een centrale stal deur geflankeerd door twee segmentbogige ijzeren stalvensters. Op de verdieping is in het midden een zolderluiken geplaatst, voorzien van een keperboogvormig

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bovenlicht met diagonaal geplaatste roeden.

In de voormalige werkkeuken, gelegen tussen de stal- en het woongedeelte van de hoofdmassa zijn nog de oorspronkelijke klinkerbestrating, een koelbak, granito aanrecht en een schouw aanwezig. De driebeukige indeling van het stalgedeelte met standvinken is grotendeels oorspronkelijk. Er bevinden zich ondermeer enkele voedertroggen.

Het vrij sober vormgegeven zomerhuis bezit de oorspronkelijke balkenzoldering met consoles en een kleine schouw.

Waardering

De boerderij 'Hoogstede' is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorischewaarde als voorbeeld van een merendeels gaaf boerenerf uit het eind van de 19de eeuw met een voor Midden-Holland en meer specifiek de Rijnstreek karakteristieke langhuisboerderij en daarbij behorend zomerhuis. Het boerenerf geeft een representatieve indruk van de totale inrichting van een boerderij uit het laatste kwart van de 19de eeuw.

De boerderij is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als een representatief voorbeeld van agrarische bouwkunst met een rijke vormgeving in een aan het Eclecticisme verwante stijl met elementen van de Neo-Renaissance en Chaletstijl. De bouwkundige onderdelen zijn gaaf in hoofdvorm, materiaalgebruik endetaillering.

De boerderij heeft situationele waarde vanwege de ligging in het open polderlandschap aan een ontginningsas waaraan voorts nog eveneens voornamelijk uit de 19de eeuw daterende boerderijen liggen.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Boerderij (M)

Functie

Zomerhuis

Boerderij(M1)